

עוצם עין אחת • הצד הפנימי של הדברים

רשמים מביקור בתערוכות החדשות של ברכה ל. אטינגר "מלאכית הנשיאה — חללה" ושל ינאי קלנר "של מעלה / של מטה"

ינאי קלנר, "של מעלה / של מטה", אוצרת: רות אופנהיים, גלריה מאיה, תל אביב

עבודות התבליט המקוריות של ינאי קלנר הן מעשה התכה מרתק של דבר־מה מרוח יצירתם הסימבולית־מונומנטלית־ממלכתית של נפתלי בום ואברהם אופק עם האינטימיות של אמנות הודו המתארת את המיסטיקה הסימבולית של חיי אדם באשר הוא אדם, הקשר בין גוף לנפש, בין חיים למחלה ומוות. מעגלים טבעיים שבהם האדם הוא חלק אורגני מהיקום של לידה וכליה שוב ושוב. מעשה האמנות של קלנר מהלך על חבל דק, והוא יכול היה ליפול בקלות לפשטנות־יתר אך הוא מצליח לברוא דימויים מובחנים ובעלי עוצמה ויזואלית־סימבולית החומקים מפשטנות. התבליטים שבחדר הקטן וזה המוצג בקיר הכניסה נאספים לשלם חוליית המדמה מקדש התייחדות עם נגיעה מודרניסטית בלב יער.

האיקונוגרפיה של קלנר טומנת בחובה דימויים נוצריים ובודהיסטיים באופן שאי־אפשר להפריד ביניהם, והם פועלים על כל חושיו ותובנותיו של הצופה. איש קדוש שנחש של זהב עג סביב ראשו כמתאר הילה אווירי בכפות ידיו בפצע שפילח את צלעותיו, כפצעו של ישו בדרכו לצלב, מדמם טיפות המנקבות נגטיביות את בשר גופו הצר ומחוץ לגופו נהפכות לטיפות דם בשרניות הוולגות ללוע פרח טורף החושף את חודי שיניו, ניזון מלבו השבור של האיש המקונן על גורל האדם.

ינאי קלנר, של מעלה / של מטה, פרט ציחים: עיני צור

דד אשה מכונף באברות מלאך, פטמתו מוקפת אימרת זהב, מגיר טיפות דם אל פיו של דג בעל ראש אדם המשתוקק אליהן כאל תרופה, כלוא באגן מים.

מפליא איך הקיר שבין חוליות התבליטים של קלנר נוטל חלק פעיל בעלילות. צדודית גבר עירום שמשתיין ימת דם שממנה יוצאים ומתפצלים ארבעת נהרות נן העדן. בקצה כל אחד מהם כדור זהב, כירח, כשמש, שרשרת של חולי והחלמה. או גם צדודית גבר השרוע על גבו, מעט מעל גובה רצפת החדר הממשי, גופו הצפוד מחולי חושף את האנטומיה הפנימית של אבריו, כאבנים, כסלעים, כשורשים. מפיו הפעור יוצאת נשמתו כגלי ים או ענן. אפשר לחוש איך חומריות התבליט מתחברת אל חומריות החדר, הקיר, הרצפה.